

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: «Стан та перспективи удосконалення міжнародних комерційних розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності (на прикладі ПАТ «МТБ БАНК»)»

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр.64

Драч Ірина Олексіївна

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор, завідувачий кафедрою МЕВ

Козак Юрій Георгійович

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Особливе місце в системі зовнішньоекономічної діяльності займають міжнародні комерційні розрахунки. Сучасний розвиток розрахунки, характеризується зростанням кількості вітчизняних експортерів та імпортерів, а провідна роль у поширенні операцій належить комерційним банкам, як посередникам у здійсненні трансакцій. Актуальність дослідження полягає у необхідності роз'яснення ролі міжнародних комерційних розрахунків як інструментів здійснення зовнішньоторговельної діяльності та збоку банківських установ забезпечення консультаційної підтримки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності щодо проведення міжнародних комерційних розрахунків, удосконалення відповідної нормативно-правової та методологічної бази, розробки ефективних моделей управління, визначення перспективних напрямків розвитку міжнародних розрахунків. Все це сприятиме підвищенню авторитету України як учасника міжнародних розрахунків.

Установи банківського сектору, як і всі інші, прагнуть зберегти та збільшити свою частку ринку, але відчують вплив конкуренції. Конкуренція спонукає їх до модернізації послуг та методів їх надання, яка буде більш конкурентоспроможною та відповідатиме потребам клієнтів. Завдяки цьому ми можемо спостерігати безперервний розвиток як галузі, так і сектору в цілому. Саме тому, пошук нових перспектив та методів удосконалення міжнародних комерційних розрахунків банківських установ залишається актуальним питанням, особливо зважаючи на постійну зміну умов на ринку.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є аналіз міжнародних комерційних розрахунків на прикладі ПАТ «МТБ БАНК» та розробка заходів щодо їх вдосконалення.

Для реалізації поставленої мети передбачено вирішення таких **завдань**:

- розкрити сутність поняття міжнародних комерційних розрахунків;
- виявити чинники, що впливають на ефективність здійснення міжнародних комерційних розрахунків;

- проаналізувати методи та підходи до оцінювання міжнародних комерційних розрахунків;
- визначити фактори, що впливають на діяльність ПАТ «МТБ БАНК»;
- оцінити діяльність ПАТ «МТБ БАНК» стосовно надання послуг з оформлення міжнародних комерційних розрахунків та визначити перспективи розвитку;
- розробити рекомендації та конкретні впровадження щодо вдосконалення діяльності ПАТ «МТБ БАНК».

Об'єктом дослідження є діяльність ПАТ «МТБ БАНК» стосовно надання послуг з міжнародних комерційних розрахунків та процес її вдосконалення.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади надання послуг з міжнародних комерційних розрахунків міжнародної зовнішньоекономічної діяльності банківських установ.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі було застосовано такі методи дослідження, як табличний та графічний методи, порівняння і прогнозування, узагальнення, методи математичної статистики та економічного аналізу, кореляційно-регресійний метод.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи було використано такі джерела інформації як навчальні посібники, підручники, монографії, публікації у періодичних виданнях, матеріали звітності підприємств, матеріали науково-практичних конференцій, електронні ресурси. Було проаналізовано наукові праці провідних авторів, таких як Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. Мілай А. О., Кривов'яз Т.В., Дроздова Г. М. та інші. Інформаційно-довідковою базою є нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, звіти зарубіжних компаній, аналітичні та статистичні матеріали ПАТ «МТБ БАНК», а також електронні ресурси.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано статтю на тему «Дослідження сучасних систем міжнародних комерційних розрахунків» до студентської науково-практичної конференції «Минуле, сучасне, майбутнє» (м.Одеса, 2019 р.), обсяг 0,6

авт.арк. та статтю на тему «Роль та функції комерційних банків в забезпеченні міжнародних розрахунків суб'єктів зовнішньоторговельної діяльності» до конференції «Розвиток міжнародної торгівлі в умовах глобальних економічних дисбалансів» державного університету «Житомирська політехніка» (Житомир, 2019 р.), обсягом 0,4 авт.арк.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні засади дослідження міжнародних комерційних розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності»* розглянуто сутність поняття міжнародних комерційних розрахунків, зазначено різні підходи до класифікації системи міжнародних комерційних розрахунків, методичні підходи оцінки міжнародних комерційних розрахунків.

У другому розділі *«Аналіз міжнародних комерційних розрахунків пат «мтб банк»»* проаналізовано комерційну діяльність ПАТ «МТБ БАНК», вплив чинників на її формування, надано характеристику цифрового банкінгу ПАТ «МТБ БАНК» в сучасних умовах інновацій.

У третьому розділі *«Напрямки вдосконалення міжнародних комерційних розрахунків ПАТ «МТБ БАНК»»* розглянуто Впровадження здійснення операцій з торговельного фінансування у діяльність ПАТ «МТБ БАНК» та запропоновано метод оптимізації документообігу за міжнародними комерційними розрахункам.

ВИСНОВКИ

Міжнародні розрахунки – являють собою систему регулювання платежів за грошовими вимогами, які виникають між державами, організаціями, громадянами різних країн. Міжнародні валютні розрахунки здійснюються в основному через банки.

Стан міжнародних розрахунків залежить від умов зовнішньоторговельних контрактів, міжнародних правил та звичаїв, банківської практики, валютного

законодавства та інших факторів. Для страхування валютних ризиків, що виникають при міжнародних розрахунках, застосовуються різні захисні застереження.

В Україні міжнародні розрахунки здійснюються в порядку, встановленому законодавством країни, а також правилами, прийнятими в міжнародній банківській практиці.

На стан міжнародних комерційних розрахунків впливає цілий комплекс чинників, до яких відносяться: ефективність державних заходів щодо зовнішньоекономічного регулювання, політичні та економічні відносини між країнами, позиція країни на товарних та грошових ринках, валютне законодавство, конвертованість валют, стан платіжних балансів, банківська практика, різниця в темпах інфляції в окремих країнах, міжнародні торговельні правила та звичаї, регулювання міждержавних товарних потоків, послуг і капіталів, умови зовнішньоторговельних контрактів і кредитних угод. Це зумовлює необхідність виокремлення міжнародних розрахунків в самостійну систему з виділенням таких елементів, як форми, методи та інструменти міжнародних розрахунків. Такій системі, яка опосередковує обмін товарно-матеріальних цінностей, притаманна низка специфічних рис: уніфікований та документарний характер, проведення операцій у різних валютах, застосування валютних обмежень.

Розвиток міжнародних розрахунків характеризується з позицій загального розвитку міжнародних розрахунків, теорій міжнародних розрахунків та систем міжнародних розрахунків. Такий підхід підтверджує, що у різних конкретних соціально-економічних умовах, особливо на міжнародних ринках, формується синтез теорій, які найбільше відповідають даній ситуації, для побудови стратегії та механізмів реалізації інституційної політики держави стосовно регулювання міжнародних розрахункових операцій.

Міжнародні розрахунки систематизуються за формами платежу (готівкова – безготівкова; документарна – недокumentарна), методами платежу (аванс, оплата по факту відвантаженої продукції, акредитив, інкасо, оплата за відкритим рахунком), інструментами платежу (чек, вексель, банківський переказ, пластикові картки). При цьому роль документарного акредитива в системі міжнародних розрахунків полягає

в тому, що він є провідним методом розрахунків, який враховує інтереси як експортера, так і імпортера завдяки унікальному поєднанню таких функцій, як гарантійна, платіжна, кредитна. Така особливість акредитива відображається у п'ятирівневій класифікаційній моделі здійснення міжнародних платежів, суть якої полягає у виділенні та ранжуванні методів міжнародних розрахунків з позиції привабливості та вигідності одночасно як для експортера, так і імпортера.

ПАТ «МТБ БАНК» є універсальним банком, що надає широкий спектр банківських послуг корпоративним клієнтам. Діяльність корпоративного бізнесу зосереджена на сегментах клієнтів з хорошим співвідношенням ризику та прибутковості з метою побудови довгострокових відносин та задоволення потреб клієнтів. Банк прагне підтримувати статус стратегічного партнера для своїх клієнтів.

Банк активно залучає нових клієнтів і розширює співпрацю з існуючими, забезпечуючи їм найбільш якісний сервіс і надання індивідуальних рішень, використовуючи професійну команду спеціалістів у сфері кредитування, документарних операцій, валютного контролю, факторингу, продажів і обслуговування клієнтів. ПАТ «МТБ БАНК» надає клієнтам послуги здійснення документарних операцій, а саме допомагає юридичним особам здійснювати комерційні розрахунки у вигляді акредитивів, гарантій, інкасо та авалування.

Аналіз динаміки основних показників діяльності ПАТ «МТБ БАНК» показав, що більшість показників мали негативну динаміку у період 2013-2016 років, а саме:

- Процентні доходи від надання послуг з міжнародних комерційних розрахунків
- Гарантії надані
- Сукупний прибуток

Загрозами, що внесли нестабільність у сталу роботу, можна вважати:

- політичну невизначеність
- високий рівень боргового навантаження на фінансову систему України
- нерівні умови конкуренції
- корупцію
- несприятливий інвестиційний клімат

У проведенні експортно-імпортних операцій важливу роль відіграє організація та здійснення операцій з торговельного фінансування. Для банку це дає змогу збільшити свою ресурсну базу за мобілізації фінансових ресурсів, розширити спектр банківських послуг. Для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності операції торговельного фінансування вигідні, оскільки вони призводять до: зменшення ризиків, відкриття можливостей щодо співпраці з новими партнерами, збільшення обсягів продажів, оптимізації фінансових потоків за рахунок економії власних оборотних коштів, спрощення валютного контролю, здешевлення ресурсів у порівнянні з кредитами тощо. Але особливого значення такі операції набувають на загальнодержавному рівні, оскільки сприяють розвитку торговельно-економічних відносин з іншими країнами.

Пріоритетним напрямом в сфері розвитку оформлення документарних міжнародних розрахункових операцій є електронне представлення документів. Поява такого програмного продукту, який врахує всі вимоги до електронної системи, є зручним, доступним та забезпечує безпроблемне її функціонування, дозволить ПАТ «МТБ БАНК» та корпоративним клієнтам банку як суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності раціонально та ефективно поєднувати інформаційні та фінансові ресурси, а також забезпечити ефективну організацію та успішне виконання контрактів, що передбачають міжнародні комерційні розрахунки.

Вважаємо за необхідне застосування комплексного підходу, що передбачає вироблення та реалізацію цілеспрямованої тактики популяризації послуг ПАТ «МТБ БАНК» серед вітчизняних експортерів та імпортерів.

АНОТАЦІЯ

Драч І.О., «Стан та перспективи удосконалення міжнародних комерційних розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності (на прикладі ПАТ «МТБ БАНК»)), кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Міжнародні економічні відносини», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є діяльність ПАТ «МТБ БАНК» за міжнародними комерційними розрахунками та процес їх вдосконалення. У роботі розглядаються теоретико-методичні засади дослідження міжнародних комерційних розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності банків, визначається вплив внутрішнього та зовнішнього середовища на діяльність банку за міжнародними комерційними розрахункам та методи її оцінки.

Проаналізовано системи організації міжнародних комерційних розрахунків у ПАТ «МТБ БАНК», здійснено факторний і кореляційно-регресійний аналіз впливу чинників, що сприяють та заважають здійсненню міжнародних комерційних розрахунків. Визначені основні характерні особливості цифрового банкінгу ПАТ «МТБ БАНК» в сучасних умовах діджиталізації. Проведено аналіз показників та чинників міжнародних комерційних розрахунків ПАТ «МТБ БАНК».

Запропоновано напрями вдосконалення діяльності стосовно міжнародних комерційних розрахунків ПАТ «МТБ БАНК», розроблено заходи щодо оптимізації документообігу за міжнародними комерційними розрахункам та збільшення обсягів прибутків за рахунок впровадження здійснення операцій з торговельного фінансування у діяльність ПАТ «МТБ БАНК».

Ключові слова: міжнародні комерційні розрахунки, банківська діяльність, акредитив, інкасо, цифровий банкінг, оптимізація документообігу, ефективність, ПАТ «МТБ БАНК»

ANNOTATION

Drach I.O., "State and prospects of improvement of international commercial settlements in foreign economic activity (on the example of PJSC "MTB BANK"), qualification work for a master's degree in a specialty 292 "International Economic Relations" under the master's program "International Economic Relations", Odessa National Economic University Odessa, 2019

The Master's qualification work consists of three sections. The object of the study is the activity of PJSC MTB BANK on international commercial calculations and the process of their improvement. The article deals with the theoretical and methodological principles of the study of international commercial settlements in foreign economic activity of banks, determines the influence of the internal and external environment on the activity of the bank on international commercial settlements and methods of its evaluation.

Systems of organization of international commercial settlements in PJSC "MTB BANK" are analyzed, factor and correlation-regression analysis of the influence of factors that facilitate and impede the execution of international commercial settlements is made. The main characteristic features of digital banking of PJSC MTB BANK in the current conditions of de-netization are determined. An analysis of indicators and factors of international commercial calculations of PJSC "MTB BANK".

The directions of improvement of activity on international commercial settlements of PJSC "MTB BANK" are offered, the measures on optimization of document circulation on the international commercial settlements and increase of the volumes of profits due to implementation of trade financing operations in the activity of PJSC "MTB BANK" are developed.

Keywords: international commercial payments, banking, letter of credit, collection, digital banking, document optimization, efficiency, PJSC MTB BANK